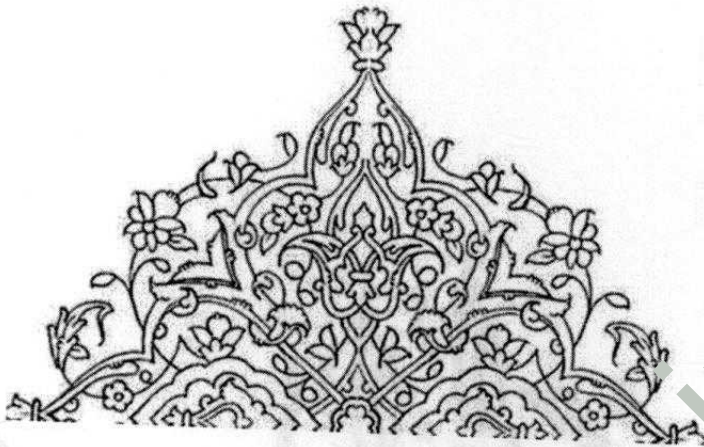

در سایه‌ی وحدت

بررسی معانی وحدت و تفرقه از منظر قرآن کریم

مؤلف:

فهیمة العبدی

کوشش‌های علمی و فرهنگی

آرامش، رفاه، استقامت و توفیق الهی

سرشناسه: اکبری، فهیمه، ۱۳۵۴.

عنوان و نام پدیدآور: در سایه‌ی وحدت، بررسی مبانی وحدت و تفرقه از منظر قرآن/ مؤلف: فهیمه اکبری

مشخصات نشر: ساری: علیم نور، ۱۳۹۴.

مشخصات ظاهری: ۱۲۸ ص.

شابک: 978-600-7341-71-1

وضعیت فهرست نویسی: فیفا

یادداشت: کتابنامه: ص. ۱۲۴.

موضوع: وحدت - اسلامی - جنبه‌های قرآنی

رده بندی کنگ: ۱۱۴۷ الف ۳ و ۱۰۴/ BP

رده بندی دیویی: ۲۹۷/۱۹۵

شماره کتابشناسی ملی: ۱۳۳۴۴

شناسنامه کتاب

نام کتاب: در سایه‌ی وحدت بررسی مبانی وحدت و تفرقه از منظر قرآن

مؤلف: فهیمه اکبری

تدوین، امور رایانه و صفحه بندی: سید حسین قیام

ناظر و تحلیل محتوا علمی: علی گل افشانی

طرح روی جلد: شهربانو فرخی

ویراستار: زهرا سادات حسینی

تیراژ: ۵۰۰ نسخه

ناشر: علیم نور

چاپ و صحافی: پیشگام

نوبت چاپ: ۱۳۹۴

قیمت: ۲۰۰۰۰ ریال

تمامی حقوق این اثر متعلق به انتشارات علیم نور است. (نقل مطالب با ذکر ماخذ بلامانع است)

مرکز پخش: ساری - میدان امام - بلوار دانشگاه - پایین تر از حوزه هنری - کوچه گل فرس - جنب چاپ مازند گستر

۰۹۱۱۲۵۵۹۸۴۴

شابک: 978-600-7341-71-1 ♦ ۹۷۸-۶۰۰-۷۳۴۱-71-1

۸..... پیشگفتار مؤلف

۱۱..... پیشگفتار ناشر

فصل اول: مفاهیم و کلیات

۱۵..... بخش اول: مفهوم وحدت و واژه های مرتبط با آن

۱۵..... وحدت در لغت و اصطلاح

۱۵..... وحدت در لغت

۱۵..... وحدت در اصطلاح

۱۶..... وحدت و واژه های مرتبط با آن در قرآن

۱۶..... اعتقاد

۱۷..... اصلاح

۱۷..... الفت

۱۸..... اخوت

۱۸..... بخش دوم: مفهوم تفرقه و واژه های مرتبط با آن

۱۸..... تفرقه در لغت و اصطلاح

۱۹..... تفرقه و واژه های مرتبط با آن در قرآن

۱۹..... اختلاف

۲۰..... نزاع

۲۰..... اختتام

فصل دوم عوامل و زمینه های وحدت و تفرقه از منظر قرآن

۲۵..... بخش اول وحدت

۲۵..... الف - اهمیت وحدت

۲۷..... ب- وحدت مقدس یا نامقدس؟

۲۸..... ۱- نمونه هایی از اتحاد مقدس در آیات قرآن

۲۹..... ۲- نمونه هایی از اتحاد نامقدس در قرآن

۲۹..... الف- اتحاد دشمنان خدا در تکذیب انبیا

۳۰..... ب- اتحاد برادران یوسف در افکندن او به قعر چاه

۳۰..... پ - منشأ وحدت

۳۰..... ۱- خداوند منشأ الفت و رحمت

۳۱..... ۲- عزت و حکمت الهی

۳۲..... ت- دعوت به وحدت

۳۴..... ث - انواع وحدت

۳۴..... ۱- وحدت در خلقت

۳۴..... ۲- وحدت ادیان ابراهیمی

۳۶..... ۳- وحدت توحیدی

۳۷	۴- وحدت امت اسلامی
۳۸	ج- محورهای وحدت
۳۸	۱- یگانگی خداوند
۳۹	۲- پیامبر اکرم (ص)
۴۰	۳- کتاب آسمانی واحد
۴۱	۴- دین
۴۲	۵- عقیده حزبی یا گروهی
۴۳	۶- شیطان
۴۴	چ- عوامل وحدت
۴۴	۱- تقوا
۴۵	۲- ایمان
۴۵	۳- تعامل انبیا و هدایت الهی
۴۷	۴- اصاعت
۴۷	۵- عبادت
۴۸	۶- اخوت و برابری انسان
۴۹	۷- اخلاق نیک و سعادت صدر
۴۹	۸- عفو و گذشت
۵۰	۹- قسط و عدل
۵۱	۱۰- امر به معرف و نهی از منکر
۵۲	بخش دوم: تفرقه
۵۲	الف - سرچشمه اختلاف
۵۲	ب- مذمت و سرزنش اختلاف و تفرقه
۵۳	انواع اختلاف
۵۳	۱- اختلاف ممدوح و مذموم
۵۴	۲- اختلاف ارادی و غیر ارادی
۵۵	۳- اختلاف عقیدتی
۵۵	۴- اختلاف اجتماعی
۵۵	۱-۴- اختلاف قبیله‌ای
۵۶	۲-۴- اختلاف خانوادگی
۵۶	۳-۴- اختلاف اخلاقی
۵۷	- عوامل و زمینه‌های تفرقه
۵۷	۱- اختیار
۵۸	۲- ترس
۵۸	۳- جهل و کج فهمی
۵۹	۴- سحر و جادو
۶۰	۵- تحزب و تعصب
۶۱	۶- نژاد پرستی
۶۲	۷- حسادت و عناد
۶۲	۸- دنیا طلبی یا حب دنیا

۶۳	۹- شک و تردید.....
۶۴	۱۰- شیطان.....
۶۶	۱۱- جدال و مرء.....
۶۷	۱۲- رذایل اخلاقی.....
۶۷	۱-۱۲ تکبر و تمسخر.....
۶۷	۲-۱۲ بدگویی و القاب زشت.....
۶۸	۳-۱۲ سوء ظن.....
۶۸	۴-۱۲ تجسس و غیبت.....

فصل سوم، آثار و نتایج اتحاد و تفرقه از دیدگاه قرآن..... ۷۱

۷۳	بخش اول: آثار و نتایج اتحاد از دیدگاه قرآن.....
۷۳	۱- منیت و آرامش.....
۷۳	۲- حفظ تقوا.....
۷۴	۳- عزت و اقتدار جامعه.....
۷۵	۴- رفع دشمنی و تعریف بد دشمن.....
۷۵	۵- دست یابی به اهداف خاص الهی.....
۷۶	۶- پیروزی.....
۷۷	۷- جلب رحمت الهی.....
۷۷	۸- جذب و جلب محبت و دوستی خداوند.....
۷۸	۹- روسفیدی.....
۷۸	۱۰- حفظ استواری و استحکام.....
۷۹	۱۱- برجیده شدن زمینه سلطه بیگانگان و استعمار آنان.....
۷۹	۱۲- نجات از جنگ و درگیری.....
۸۰	۱۳- نجات از جهنم.....
۸۰	۱۴- رعایت حقوق برادری.....
۸۱	۱۵- امر به کارهای شایسته و معروف و پرهیز از کارهای زشت و ناپسند.....
۸۲	بخش دوم- آثار و پیامدهای ناگوار تفرقه.....
۸۲	۱- انحراف و دوری از حق.....
۸۳	۲- جدایی از راه پیامبر.....
۸۳	۳- عذاب الهی و ورود به جهنم.....
۸۴	۴- ذلت مومنان و سیطره ی ستمگران.....
۸۵	۵- قدرت یافتن و سیطره ی فرومایگان.....
۸۵	۶- از بین رفتن ابهت و شوکت.....
۸۶	۷- جنگ و خون ریزی.....
۸۷	۸- ضعف و سستی میان صفوف مسلمانان.....
۸۷	۹- شکست و نابودی.....
۸۸	۱۰- ذلت و خواری.....
۸۹	۱۱- گمراهی.....
۸۹	۱۲- کینه و دشمنی.....

۹۰	۱۳- فتنه
۹۰	۱۴- شک و تردید
۹۱	۱۵- هتک حرمت و بی آبرویی افراد
۹۲	۱۶- خدعه و نیرنگ
۹۳	۱۷- شکستن عهد و پیمان
۹۳	۱۸- جدایی میان زن و شوهر
۹۳	۱۹- خوردن حق مردم

فصل چهارم: موانع و راهکارهای تحکیم وحدت از منظر قرآن کریم..... ۹۵

۹۷	بخش اول موانع تحکیم وحدت
۹۷	۱- پیروی از هواهای نفسانی
۹۸	۲- کفر، بی ایمانی
۹۹	۳- فتنه
۱۰۰	۴- نفاق و دورویی
۱۰۱	۵- جهل
۱۰۲	۷- قوم گرایی و نژاد گرایی
۱۰۳	۸- حسادت
۱۰۴	۹- سوء ظن و شایعه
۱۰۴	۱۰- مجادله
۱۰۵	بخش دوم: راهکارهای تحکیم وحدت، اسلام
۱۰۵	۱- دعوت با حکمت و اندرز نیکو
۱۰۶	۲- صلح و آشتی و تلاش‌های خیرخواهانه
۱۰۸	۳- عفو و گذشت
۱۰۹	۴- تکیه بر علم و دانش در مواجهه با حوادث
۱۱۰	۵- تعامل براساس ظاهر اسلام
۱۱۲	۶- همکاری اجتماعی و مسئولیت همگانی براساس تقوا و بیکر
۱۱۲	۷- امر به معروف و نهی از منکر
۱۱۳	۸- ترویج فرهنگ گفتگوی منطقی و آداب آن
۱۱۴	۹- تاکید بر حضور و همگامی در عبادات، مراسم و مناسک اجتماعی
۱۱۷	بخش سوم: شیوه‌ها و طرق برخورد با مسائل اختلافی و حل آنها
۱۱۷	۱- شناخت علل و اسباب اختلاف
۱۱۷	۲- دامن نزدن به اختلافات و پیش گیری از آن
۱۱۸	۳- پذیرش اختلافات حاشیه‌ای و جانبی
۱۱۹	۴- پذیرش داوری خردمندان برای حل اختلاف (مرجع حل اختلاف)
۱۲۱	۵- نهی از رفتن نزد حاکمان ظالم برای داوری
۱۲۲	۶- شیوه اصلاح اختلاف‌های اجتماعی و خانوادگی
۱۲۳	۷- مرجع نهایی حل اختلاف

نتیجه..... ۱۲۴

فهرست منابع و مآخذ..... ۱۲۶

پیشگفتار مؤلف

امروزه وحدت و یکپارچگی میان مسلمانان نه تنها از ضروری ترین مسائل روز به شمار می آید، بلکه ادامه حیات آنان به این امر مهم بستگی پیدا کرده است و حساسیت آن به اوج خود رسیده است چراکه فتنه افکنی و قتل عام های کینه توزانه و دسته جمعی و تهاجم صهیونیست ها به مردم بی دفاع و مسلمان فلسطین و لبنان، عملیات تروریستی آمریکا و انگلیس در عراق و افغانستان و کشته و مجروح شدن ده ها نفر و در پی آن سکوت جوامع بین المللی، هر دلیلی به نام اسلام را ضروری تر می سازد و همواره این پیام را می دهد که هم اکنون حیات و عزت مسلمانان در گرو وحدت هر چه تمام تر و دوری از تفرقه و پراکندگی است. به راستی آیا مسلمانان از خود پرسیده اند که با قطع نظر از نابسامانی های اقتصادی، فرهنگی، سیاسی و تحلیلی مسلمانان چرا این همه ناآرامی ها و لشکرکشی ها و قتل عام های بی رحمانه در کشورهای اسلامی اتفاق می افتد و حوادثی از این دست با کدام معیار قابل توجیه و با چه منطقی سازگار است؟ نه تنها کشورهای به ظاهر متمدن و حامی حقوق بشر، چاره ای نمی اندیشند، که آنها به نحوی با ما در چنین فجایی هم دست اند و دست شان را با خون هزاران انسان بی گناه آلوده اند. چرا، راه چاره چیست؟ تا به کی کشورهای اسلامی محل تاخت و تاز و میدان آزمایش های سلاح های کشتار جمعی کشورهای زورگو و قدرت پرست باشند؟ تا چه زمانی انسان مسلمان با دیدن صحنه های دردناک و به خون خفتن هم کیشان خود و ضجه زدن زنان فرزند مرده و بچه های مادر از دست داده، غصه دار باشند؟ و تا چه موقعی منتظر باشیم که زورمداران با ربودن سرمایه های ملت مسلمان برای گرفتن جانمان، بمب های اتم و موشک های قاره پیما بسازند و با گرفتن جانمان برآرمان هایمان نیز فائق آیند، چرا و تا به کی؟ با توجه به هماهنگی و وحدت نظر جهان غرب لااقل در برابر جهان اسلام، به نظر می رسد.

چاره‌ای جز پناه بردن به «وحدت کلمه» و «کلمه واحده» باقی نمانده است و هر چاره-اندیشی‌ای که مبنای آن «وحدت مسلمانان» نباشد قطعاً محکوم به شکست خواهد بود و سرانجام ناموفقی خواهد داشت. اتحاد و همبستگی و دوری از تفرقه و تشتت میان مسلمانان از جنبه‌های مختلف قابل بررسی و ارزیابی است.

یکی از موضوعاتی که اکنون در سطح جهان مطرح است موضوع جهانی شدن است و این امر ابعادی دارد که مهم‌ترین آن از جنبه فرهنگ و اقتصاد است که هر کدام از قدرت‌های جهان می‌خواهند از این مطلب متناسب با اهداف و منافع خود بهره‌مند شوند و ما نیز اعتقاد داریم که جهانی شدن نه تنها به ذات خود مذموم نیست بلکه راه و رسم وحدت جهانی به خصوص جهان اسلام و اتحاد واقعی مسلمانان یک امر ضروری و واجب است که حتی با پیشرفته‌ترین امکانات و تمیزات و منافع دست یافتنی نیست مگر با روی آوردن به مفاهیم قرآن، چون اتحاد و یکپارچگی است اسلام از مسائل بسیار مهمی است که قرآن نسبت به آن توجه خاصی دارد و همچنین از جمله تئوت دین که متأسفانه دامن‌گیر همه طوایف و اقوام دینی نیز شده است امر تفرقه و تشتت آراء را اعتقادات دینی است که در خلال تاریخ طولانی ادیان جهان سابقه‌ای به قدمت خود دین دارد و اکنون نیز ما شاهد ریشه‌های تفرقه و اختلافات در جوامع هستیم و لذا قرآن نسبت به این امر به‌ویژه توجه نموده و همه مسلمانان را به وحدت و یکپارچگی دعوت کرده و از اختلاف و تفرقه نهی فرموده است. و به خاطر اهمیت این موضوع، نویسنده می‌کوشد تا با در نظر گرفتن همه جوانب، مبانی و الگوهای وحدت و تفرقه را از منظر قرآن کریم بیان نماید و راهی را فرا روی دیگر محققان این عرصه قرار دهد. ولی در این کتاب بر آنیم که دیدگاه قرآن را درباره «مبانی و الگوهای وحدت و تفرقه» جويا شويم، چرا که سعادت و شقاوت مسلمانان در گرو وحدت یا تفرقه آنان است و ملتی سعادت‌مند خواهد بود که با هم متحد و برادر باشند و گرنه دچار آثار زیانبار و شوم تفرقه خواهند شد. درباره وحدت و تفرقه کتب متعددی چاپ شده و مقالات فراوانی در مجلات مختلف به رشته تحریر در آمده است مانند:

وحدت اسلامی از دیدگاه قرآن و سنت اثر سید محمد باقر حکیم، و مشعل اتحاد اثر عبدالکریم بی‌آزار شیرازی، اتحاد ملی و انسجام اسلامی نوشته رضا کریمی، کتاب وحدت مجموعه مقالات ندای وحدت و نیز سلسله مقالاتی که در مجلاتی همچون اندیشه تقریب و ... به چاپ رسیده، همچنین در تفاسیر از جمله مجمع البیان مرحوم طبرسی، المیزان علامه طباطبائی، تفسیر نمونه آیت الله مکارم و مانند آنها.

مطالعه فراهانی درخصوص وحدت و تفرقه بیان شده اما تاکنون کتاب مستقل و جامعی در این حوزه به نام مبانی و الگوهای وحدت و تفرقه نوشته نشده است و در هیچ‌یک از این کتاب‌ها یا حتی مجلات به طور کامل به آثار و پیامدهای وحدت و تفرقه از منظر آیات قرآن پرداخته نشده است. بنابراین در این کتاب مولف می‌کوشد تا راهکارهای مناسب و جدیدی را در جهت بهبود رابطه مستحکم نمودن وحدت به مخاطبان ارائه نماید. در پایان ذکر این نکته ضروری است که این کتاب حاضر احتمالاً بدون کم و کاستی نخواهد بود، لذا از کلیه اساتید، معلمان، صاحب نظران، دانش پژوهان و خوانندگان این مجموعه تقاضا می‌شود تا با طرح نظرات و پیشنهادات خود ما را در ادامه راه و تکمیل این بحث مفید و ارزنده‌تر کردن این اثر یاری نمایند قطعاً از نظرات شما عزیزان در ویرایش‌های بعدی استفاده خواهد شد.

توفیق از خداوند است و تکیه بر اوست.

به بسم الله الرحمن الرحيم است

گرت فتحی ز فتاح علیم است

در جهان امروز پژوهش و تحقیق، اساس و بنیاد همه پیشرفت‌ها و توسعه امور محسوب می‌شود. به طوری که «توانایی» در گرو «دانایی» است و می‌توان گفت بدون دانایی، توانایی جایگاهی ندارد. همان طوری که حضرت علامه حسن زاده آملی حفظه الله فرموده است:

منم آن تشنه دانش که گر دانش بود آتش

مرا اندر دل آتش همی باشد نشیمن‌ها

انتشارات «علیم نور» در زمان تأسیس و شروع فعالیت خود، همواره تلاش وافر در جهت بسط و توسعه علوم و دانش‌های گوناگونی داشته است. به طوری که دستاوردهای متعددی در خصوص نشر امور علمی از خود به جای گذاشت. کتاب حاضر منبع مناسب، مفید و ارزشمندی برای سطح رشد و توسعه در زمینه علوم تربیتی و روانشناسی خواهد بود. مؤلف هدف اصلی از انجام این مجموعه را بررسی مبانی وحدت و تفرقه از منظره آن‌سی داد. انتشارات «علیم نور» این افتخار را دارد که در زمینه نشر و توسعه علمی از نظرات ارزشمند مؤلف محترم بهره‌مند گردیده و این افتخار را دارد که کتاب‌های بعدی این مؤلف را به چاپ برساند. امید است استادان، دانش‌پژوهان و صاحب‌نظران، جهت اصلاح بیشتر کتاب حاضر و تدوین دیگر آثار، از ارائه پیشنهادات و نظرات خود به این مرکز دریغ ننمایند.

«مدیریت انتشارات علیم نور»